

LÈXIC DEL JOC DE PILOTA

pilota de
vagueta

de calbot

dau
tambori

de bot de
braç
blau

volea

pilotari

A

a curtes *loc.* Modalitat de joc de carrer amb les mateixes regles que el joc a llargues, però en què la pilota del traure s'ha d'introduir en un quadro delimitat per la línia de falta i la falta de darrere.

a llargues *loc.* Modalitat de joc de carrer que consistix a llançar la pilota i sobrepassar les línies dels límits.

aire *m.* Part del trinquet on pot colpejar o circular la pilota sense que s'interrompa el joc.

alts *m. pl.* Parts altes del trinquet on la pilota pot ser encalada i aconseguir així un quinze directe.

assentada *f.* Lesió dels jugadors consistent en una tumoració dels artells produïda pels cops de la pilota.

B

banca *f.* Zona del terreny de joc des d'on es trau.

blau *m.* Jugador o equip que porta la faixa o la camiseta de color blau.

bolinxó *m.* Barana que protegeix els espectadors de les pilotades.

bona *adj.* Pilota o acció d'una partida que s'ajusta a les regles del joc.

C

carrer *m.* Via pública on es practica el joc de pilota.

cartutxo *m.* Cilindre que s'usa per a protegir els dits.

cavaller *m.* Fórmula de tractament amb què s'encapçala qualsevol parlament en una partida.

D

dau *m.* Espai on s'ha de col·locar la pilota en la ferida.

davanter -a *m. i f.* Punter.

de bot de braç *loc.* Colpejant la pilota de manera que el braç, plegat per dalt del cap, es desplega violentament en el moment del colp.

de bragueta (o **de butxaca**) *loc.* Colpejant la pilota per davall de la cintura i amb el braç apegat al cos.

de calbot (o **de carxot**) *loc.* Connectant un colp potent de bot de braç, quan la pilota només ha botat una miqueta, replegant el braç en espiral.

de govanel·la *loc.* Colpejant la pilota amb la monyica.

de manró *loc.* Colpejant la pilota fent que el braç descriga un semicercle.

demane! *interj.* Expressió que diu un jugador per a preguntar si una pilota dubtosa ha sigut bona o falta.

desafiament *m.* Partida important, generalment mà a mà, en què es travessen molts diners.

didal *m.* Peça tubular que s'usa per a protegir els dits.

E

empomar *v. tr.* Agafar al vol (la pilota) i retindre-la.

encalar *v. tr.* Llançar (una pilota) a un lloc alt on queda retinguda o fora de l'abast.

escala i corda *f.* Modalitat de joc de trinquet en què es comença el quinze ferint per a col·locar la pilota dins del dau des d'on l'escaleter l'haurà de llançar per dalt de la corda divisòria al camp contrari, i l'altre equip l'haurà de tornar per damunt de la corda.

escaleter -a *m. i f.* En la modalitat d'escala i corda, pilotari que juga darrere.

F

falta *f.* Pilota o acció d'una partida que no s'ajusta a les regles del joc.

ferida *f.* Acció de ferir.

feridor -a *m. i f.* Jugador que ferix.

ferir *v. intr.* En les modalitats en què no es trau, posar la pilota en joc havent de col·locar-la dins del dau.

frare *m.* Modalitat de joc que es practica en un recinte tancat per quatre parets, on pot colpejar la pilota, i que té dos bisells verticals, els frares, que poden desviar la trajectòria de la pilota.

didal

frontó

carrer

galotxa

escala i corda

parada

trinquet

raspall

raspotera

pilota de tec

roig

G

H
J

L

M

P

Q

R

T

V

- frontó** *m.* Modalitat de joc en què la pilota colpeja contra el frontis per damunt d'una ratlla marcada.
- galeria** *f.* Lloc del trinquet destinat al públic.
- galotxa** *f.* Modalitat de joc de carrer en què hi ha una corda divisòria que ha de superar la pilota durant el joc, i una altra que ha de superar la ferida.
- galotxes** *f. pl.* Modalitat de joc en què s'usa una pilota més grossa i es juga passant la pilota per dalt de la corda central al primer bot.
- home bo** *m.* Jutge o àrbitre que dóna faltes o bones.
- joc** *m.* Cadascun dels parcials d'una partida a què s'arriba quan un dels dos jugadors o equips ha fet els quatre quinze.
- llosa** *f.* Punt des d'on s'efectua la ferida en el trinquet.
- llotgeta** *f.* Espai del trinquet destinat als aficionats.
- marxar** *v. intr.* Portar la puntuació d'una partida i cantar-ne el resultat.
- mitger -a** *m. i f.* Jugador que se situa entre el punter i l'escalet.
- mola** *f.* Prisma rectangular on ha de botar la ferida del jugador contrari en els trinquets de pilota grossa.
- muralla** *f.* Mur lateral del trinquet, especialment el situat a la dreta de qui fa el dau.
- parada** *f.* En les partides de carrer, lloc disposat per al públic en els extrems del terreny de joc.
- passador -a** *m. i f.* Jugador que no té gran potència, però que és hàbil per a superar la corda.
- perxa** *f.* Modalitat de joc de carrer en què s'ha de passar la ferida per damunt d'un senyal situat en la paret, abans de col·locar la pilota en el dau.
- pilota de badana** *f.* Pilota feta amb pell d'ovella que s'utilitza en les partides de carrer.
- pilota de tec** *f.* Pilota de pell que s'utilitza en la modalitat de frontó.
- pilota de vaqueta** *f.* Pilota feta amb pell de bou i farcida de borra, que s'utilitza en pilota valenciana.
- pilotari** *m. i f.* Jugador que practica l'esport de la pilota.
- punter -a** *m. i f.* Jugador que s'encarrega de defensar la part davantera del seu camp i de ferir.
- quinze** *m.* Primer dels quatre punts que fan guanyar un joc.
- raspall** *m.* Modalitat de joc de trinquet o de carrer en què es comença traient i la pilota pot ser jugada tant a l'aire com per terra.
- raspoter -a** *m. i f.* Jugador de raspall.
- rest** *m. i f.* En un trio o en una parella de jugadors, pilotari que juga darrere.
- restar** *v. tr.* Tornar (la pilota llançada per qui trau o per qui fa el dau).
- roig** *m.* Jugador o equip que porta la faixa o la camiseta de color roig.
- tamborí** *m.* Xamfrà que mata l'angle que fan els frontons amb el terra del trinquet.
- traedor -a** *m. i f.* Jugador que trau.
- traure** *v. intr.* Iniciar cadascun dels quinze d'una partida posant la pilota en joc.
- travessa** *f.* Aposta.
- treta** *f.* Quinze aconseguit de traure o ferir sense que el jugador contrari toque la pilota.
- trinquet** *m.* Edifici tancat on es practica el joc de pilota.
- va de bo!** *loc.* Expressió amb què s'indica que s'inicia o que es reprén una partida.
- vestir-se de blanc** *loc.* Participar com a professional en les partides de pilota.
- volea** *f.* Colp que un jugador, generalment el mitger, pega a la pilota sense esperar que toque terra.